

SCHWALBE, *Diagnostische und therapeutische Irrtümer und deren Verhütung*. Chirurgie. Achtes Heft.

Het achtste „Heft” van bovengenoemd werk bestaat uit drie deelen; In het eerste gedeelte worden door KLEINSCHMIDT de verschillende ziekten van het buikvlies behandeld. Achtereenvolgens worden de verschillende vormen van perforatieperitonitis, de tuberculeuse peritonitis, de andere peritonitiden, zooals bijv. pneumocokkenperitonitis en verder alle andere buikaandoeningen, die peritonitis ten gevolge kunnen hebben (pancreatitis, strangulatie-ileus, invaginatie, volvulus), zeer uitgebreid en duidelijk beschreven. Vervolgens worden de scherpe en stompe buiktraumata met hun verschillende diagnostische moeilijkheden behandeld en tenslotte de cysten en tumoren van het peritoneum besproken.

In het tweede gedeelte behandelt PAYR op de hem eigen duidelijke en schematische wijze de appendicitis. Uitvoerig worden de verschillende fouten bij de diagnostiek en de verschillende complicaties van de acute blindedarmontsteking besproken. Daarna worden de verschillende moeilijkheden bij de chirurgische therapie behandeld, waarbij vooral de behandeling der appendiculaire abscessen (subphrenisch absces, absces in het cavum Douglasi, enz.) ter sprake komt. Vooral voor den chirurgischen lezer zijn de verschillende hoofdstukken over „therapeutische Fehlleistungen” zeer interessant en lezenswaard. Tenslotte wordt nog de zoogenaamde chronische appendicitis besproken.

In het derde deel bespreekt HOHLBAUM de diagnostische en operatieve moeilijkheden bij de verschillende uitwendige breuken. De diagnostiek van de beklemde breuk en de verschillende fouten, die bij de bloedige en onbloedige repositie van een hernia incarcerata gemaakt kunnen worden, worden op duidelijke wijze besproken en uitvoerig wordt bij de therapie vermeld, hoe dergelijke fouten te vermijden zijn.

Het boek bevat een schat van nuttige wenken, zoowel voor den internist als voor den chirurg. De huisdokter zal er de diagnostiek van alle mogelijke acute buikaandoeningen uitvoerig in beschreven vinden en de specialist zal in de hoofdstukken over de chirurgische therapie dezer aandoeningen vele nuttige wenken en technische raadgevingen vermeld vinden. De lezing van dit boek kan dan ook ten zeerste aanbevolen worden.

W. F. SUERMONDT.

P. ORLOWSKI, *Die Behandlung der Gonorrhöe des Mannes*.
Tweede, verbeterde druk, uitgever CURT KABITZSCH. Leipzig.
Prijs 9 M.

De tweede druk van ORLOWSKI's leerboek, voor artsen en studenten, beschrijft uitvoerig de behandeling der gonorrhoe, en, voor zoover noodig is, ook de diagnostiek en de pathologische anatomie. Het aantal afbeeldingen is veel grooter dan in den eersten druk. Zij zijn deels schematisch, deels schetsen naar de natuur vervaardigd door den heer KELLERHALS. De schrijver

staat tegenover verschillende vraagstukken op een bijzonder standpunt. Zoo lijkt hem de kleuring volgens GRAM te weinig betrouwbaar voor de diagnose der gonocokken; hij gelooft niet aan de phagocytose der gonocokken, maar neemt aan dat gonocokken actief in de leucocyten kunnen overgaan als cytophagen; de abortiefbehandeling der acute gonorrhoe vergelijkt hij met een loterij, waarin bijna enkel nieten te trekken zijn, en voor protargol, trypaflavin enz., waarschuwt hij. De afwachtende behandeling, de natuurgenezing acht hij niet te rechtvaardigen, ofschoon na ongeveer 8 weken een immuniseerenden invloed zou bereikt worden; ter vermindering echter der verwickelingen is een plaatselijke behandeling noodig, waartoe hij spoelingen volgens JANET aanraadt. De verschillende behandelingswijzen zijn zeer nauwkeurig beschreven.

Het laatste hoofdstuk houdt den lezer bezig met de vraag over het onderzoek naar de genezing. De groote moeilijkheid van dit onderzoek blijkt voldoende uit de beschrijving van al wat daartoe moet geschieden. Om het sperma op den vitaminenvoedingsbodem op gonocokken te kunnen onderzoeken, moet de patiënt op den dag aan het onderzoek voorafgaande tweemaal coïtus condomatus verrichten en op den dag van het onderzoek zelf, moet hij pogen het zaad te voorschijn te brengen, opdat de dokter het versch zal kunnen enten. De spermacultuur vormt echter slechts een deel van het geheele onderzoek naar genezing.

Aan het werk zijn 14 gekleurde afbeeldingen toegevoegd van urethroscopisch ingestelde gedeelten der urethra in gezonden en zieken toestand.

S. MENDES DA COSTA.

R. FRANSSEN, *Bijdrage tot de kennis der serumbehandeling van diphtherie*, Academisch Proefschrift. Utrecht 1927.

Tegen de behandeling van diphtherie met kleine hoeveelheden serum van een hoogen titer, bijv. gezuiverd serum, wordt door verschillende onderzoekers aangevoerd, dat deze kleine hoeveelheid soortvreemd eiwit zeer snel zou worden verwijderd, in tegenstelling tot de veel grootere hoeveelheid, die bij gebruik van sera met lagen titer veel langzamer uit het lichaam verdwijnt. FRANSSEN nu heeft getracht door proeven op dieren en menschen na te gaan, welke behandelingswijze de voorkeur verdient. De therapeutische werking van gezuiverd en ongezuiverd serum werd bij caviae nagegaan door even zwaar besmette dieren een even groote hoeveelheid antitoxine-eenheden in te spuiten in gelijk aantal cm^3 , welke verdunningen bij het gezuiverde serum door bijmengen met physiologische zoutsolutie, bij ongezuiverd serum met paardeserum, waren verkregen. Het bleek hem, dat voor de therapeutische werking slechts de hoeveelheid antitoxine van belang is, niet de grootere hoeveelheid vreemd eiwit.

Daar de beschuttende werking van gezuiverd en ongezuiverd serum nauw samen hangt met de snelheid van uitscheiding, is van deze beide praeparaten bepaald of er ook verschillen in dit opzicht